

Al 66 procent van de Vlaamse bedrijven is actief bezig met ibr met oog op verplichte bestrijding

Klaarheid over ibr

Op 1 januari 2012 gaat de Belgische rundveesector over van vrijwillige naar verplichte ibr-bestrijding. Met nog maar 9,5 procent I3- en I4-gecertificeerde Vlaamse bedrijven neemt de druk op fokveeverzamelingen zoals keuringen en veilingen fors toe.

tekst **Annelies Debergh**

Vanaf 1 januari 2012 gaat de Belgische rundveehouderij over van vrijwillige naar verplichte ibr-bestrijding. Rundveebedrijven die op die datum geen statuut hebben en dus niet deelnemen aan verplichte ibr-bestrijding, krijgen vanaf die datum te maken met beperkingen. Zo is voor niet-deelnemende bedrijven vanaf dat moment de afvoer van dieren, dus ook nuchtere kalveren, beperkt tot het slachthuis en is weidegang totaal verboden.

Nog vier maanden scheiden de Belgische rundveehouders van de overgangsdatum. 'De aandacht voor ibr-bestrijding zagen we pas vanaf 2010 echt toenemen', meldt Stefaan Ribbens, dierenarts en verantwoordelijke voor het onderwerp ibr bij de afdeling herkauwers van Dierengezondheidszorg (DGZ) Vlaanderen. Hij wijst onder meer op de oprichting van een ibr-werkgroep in 2009. 'Na afloop daarvan is vooral geprobeerd om veehouders bewust te maken en te sti-

muleren tot het nemen van een bedrijfsvenster, een steekproef naar de ibr-status van een bedrijf. Op die manier kon in overleg met de bedrijfsdierenarts gekozen worden welk ibr-statuuat haalbaar was en of er wel dan niet tot vaccinatie moest worden overgegaan.'

Op de vooravond van het verplichte ibr-bestrijdingsprogramma zijn 12.636 van de 18.974 Vlaamse rundveebedrijven actief bezig met ibr-bestrijding (tabel 1). Nog 6338 of 33,4 procent van de bedrijven zit op het niveau van een I1-statuuat en ondernam geen actie. Die bedrijven staan voor 21,1 procent van de Vlaamse rundveestapel. Het gaat dus vooral om kleinere bedrijven en hobbybedrijven. 'De cijfers van het aantal actieve bedrijven liggen in de lijn van onze verwachtingen en zijn zeker positief', zegt Stefaan Ribbens. 'We zien ook dat het aantal bedrijven met I2- en I3-status de laatste maanden enorm snel toeneemt.'

Minder shows op korte termijn

Het aanscherpen van de ibr-regels per 1 januari 2012 bemoeilijkt straks elke vorm van fokveeverzameling. 'Enkel bedrijven met een I3- of I4-statuuat kunnen dan nog aan fokveeverzamelingen deelnemen', legt Stefaan Ribbens uit. Voor bedrijven die de I3- of I4-status hebben,

status	aantal bedrijven	percentage	aantal dieren	percentage
I1	6.338	33,4	271.365	21,1
I2	6.735	35,5	635.095	49,5
I2D	41	0,2	3.791	0,3
I3	1.716	9,0	93.153	7,3
I4	97	0,5	4.200	0,3
I1 (in screening of bedrijfsvenster)	2.444	12,9	140.567	11,0
I1 (vaccinatie meldingen)	1.603	8,4	135.137	10,5
totaal	18.974	100,0	1.283.308	100,0

Tabel 1 – Status ibr-bestrijding in Vlaanderen op 5 september 2011 (bron: DGZ)

wordt deelname in principe wel gemakkelijker. 'De quarantaineperiode en een bloedonderzoek na deelname vervallen. De termijn voor het nemen van bloedstalen voor de deelname is verlengd tot zestig dagen voor de verzameling.' Omdat tot nu toe nog geen tien procent van de bedrijven een I3- of I4-statuuat heeft behaald, is het aantal bedrijven dat aan prijsskampen en keuringen kan deelnemen, binnenkort aanzienlijk kleiner. De vraag is of fokveeverzamelingen straks nog doorgang vinden in Vlaanderen. 'Over een vervolg van de CRV-fokveeverzameling in Aalter in 2012 ben ik zeer pessimistisch', stelt Eric Lievens, foktechnisch medewerker bij CRV en veilingmeester op de CRV-fokveeverzameling. 'De veiling wordt nu al door een lager aanbod geplaagd. Een strengere ibr-wetgeving kan de doodsteek betekenen.' Voor prijsskampen ziet Lievens de toekomst beter in. 'Gewestelijke prijsskampen zullen het moeilijk krijgen, maar provinciale shows en grotere keuringen, zoals de CRV Koe-Expo in Gent en de nationale show in Brussel, zullen blijven bestaan.' Hij ziet binnen enkele jaren zelfs een heropleving van het aantal keuringsdeelnames en verwijst naar de Duitse situatie. 'Naar aanleiding van de strengere ibr-regels in Duitsland kregen de fokveeshows het in het begin ook erg moeilijk. Daar zie je de prijsskampen nu weer herleven. Als bedrijven een I3-status hebben, wordt het hier ook weer gemakkelijker om deel te nemen. Op korte termijn is er zeker een terugslag te zien, maar op lange termijn kan de keuringsdeelname weer verbeteren.'

Moeilijkheden richting I3

Of het aantal I3-bedrijven in Vlaanderen op korte termijn fors kan stijgen, is een open vraag. Stefaan Ribbens schetst de moeilijkheden om tot een I3-status – een status zonder ibr-positieve dieren – over te gaan. 'Sommige melkveehouders die al jaren vaccineren, schrikken ervan dat zich toch nog positieve dieren onder de veestapel bevinden. Deze specifieke

groep bedrijven tracht DGZ zo goed mogelijk individueel te begeleiden naar een statuut. Algemeen zijn de behaalde resultaten gunstig. Het feit dat ongeveer twee op drie bedrijfsvensters in 2010 en 2011 volledig negatief tekenden, wijst erop dat voor heel wat bedrijven de ibr-vrije status, op al dan niet vrij korte termijn, zeker een haalbare kaart is.' In het geval van opvallende aantallen positieve resultaten, is het raadzaam om contact op te nemen met DGZ. Zo wijst Stefaan Ribbens op melkveehouders die bij bloedtesten geconfronteerd worden met niet-interpreteerbare resultaten. 'Bij elke bloedtest kunnen in bepaalde gevallen niet-interpreteerbare resultaten voorkomen. Het betekent in de praktijk dat een dier noch positief noch negatief is voor ibr. In die gevallen kan het nuttig zijn om advies in te winnen over eventueel hertesten.'

Stefaan Ribbens benadrukt dat de ibr-test betrouwbaar is. 'Het is wel zo, net zoals bij veel andere ziekten, dat een test niet voor honderd procent sluitend is. Daar horen veehouders zich bij elke ziekte bewust van te zijn. Daarom dienen de testuitslagen voor ibr op bedrijfsniveau te worden geïnterpreteerd. Dat kan het best in overleg met de bedrijfsdierenarts of met DGZ.'

Niet elke melkveehouder is geneigd om door te gaan naar een I3-statuuat als de veestapel nog ibr-positieve dieren telt. Stefaan Ribbens: 'Veel hangt af van de besmettingsgraad. Bedrijven die nog een te hoog aantal positieve dieren hebben, beslissen doorgaans om door te gaan met vaccineren binnen een I2-statuuat. Ze wachten in feite op een natuurlijke afvloe van positieve dieren en nemen zo de tijd om over te gaan naar een I3-statuuat.' Een ibr-vrije status is een werk van lange adem, maar de stand van zaken aan het begin van het verplichte bestrijdingsprogramma is volgens Stefaan Ribbens bemoedigend. 'Voor het bereiken van een officiële vrije status met een vaccinatieverbod houdt de sector zich een termijn van vijftien jaar voor.' |

In de Amerikaanse plaats Proctor, Texas, is **Hidde Osinga** overleden. De veramerikaanste Fries hield er eigenzinnige ideeën op na, die hij met graagte uitdroeg in Nederland. Op zijn bedrijf Overwhere Holsteins in Nij Beets was hij een pionier met de inzet van holsteins. Zijn veestapel staat aan de basis van koefamilies achter de stieren Lorenzo en Lucky Leo. In 1991 emigreerde Osinga met zijn familie naar het Amerikaanse Texas, waar drie zonen melkveehouder werden. Vanwege zijn gezondheid verkocht Osinga in 2007 zijn aandeel in het bedrijf en investeerde hij het geld in fokkerij. Hidde Osinga is 75 jaar geworden.

Hidde Osinga Piet Boer

Piet Boer hanteert vanaf eind dit jaar de voorzittershamer van de zuivelcoöperatie FrieslandCampina. De melkveehouder uit Biddinghuizen is nu vicevoorzitter en volgt **Kees Wantenaar** op, die statutair aftredend is en niet herkiesbaar. Wantenaar is melkveehouder in Soest en werd in 2001 voorzitter van Campina Melkunie. Sinds 2008 is hij voorzitter van FrieslandCampina.

Algemeen directeur **Ruud Stulp** van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) legt per 1 oktober om persoonlijke redenen zijn functie neer. Zijn opvolger wordt **Jan Jansen**, de huidige directeur operations van de GD. Jan Jansen was jarenlang het gezicht van CRV, waar hij in 2007 vertrok.

Op 16 september promoveert **Gert van Duinkerken** op zijn proefschrift 'Stikstofefficiëntie bij melkvee'. Van Duinkerken geeft leiding aan het departement diervoeding van Wageningen UR Livestock Research. In zijn proefschrift staat Van Duinkerken stil bij een herziening van het huidige dve-oeb-voederwaarderingssysteem en de effecten van rantsoenen op ammoniakemissie.

Ruim 35 procent van de Vlaamse bedrijven in het bezit van I2-statuuat